

Упутство за примену система ТИР

Транзитни систем ТИР уведен је у СФР Југославију ратификацијом Конвенције о међународном превозу робе на основу исправе за МДП¹ (у даљем тексту "карнета ТИР") (Женева, 1959), објављена у "Додатку Службеног листа ФНРЈ", бр. 3/61.

Царинском конвенцијом о међународном превозу робе на основу карнета ТИР, Женева 1975, систем ТИР је модернизован и проширен. СФР Југославија је приступила новој Конвенцији ТИР, тако што је, 28. септембра 1978. године, депоновала у Уједињеним нацијама инструмент о ратификацији Е.п. бр. 372 од 28. априла 1977. године. Ова конвенција никад није објављена у СФР Југославији, у Службеном листу СФР Југославије - Међународни уговори.

Примена Конвенције ТИР на подручју СР Југославије била је, из познатих разлога, од 1992. године суспендована. Регулисањем чланства СР Југославије у Уједињеним нацијама створени су услови за регулисање статуса стране уговорнице СР Југославије Конвенцији ТИР, што је и учињено.

Генерални секретар Уједињених нација, депозитарном нотом С.Н. 306.2001, од 9. априла 2001. године, обавестио је стране уговорнице Конвенције ТИР да се, на основу сукцесорске изјаве од 12. марта 2001. године, Савезна Република Југославија, ретроактивно од 27. априла 1992. године, сматра страном уговорницом Царинске конвенције о међународном превозу робе на основу карнета ТИР, Женева 1975.

Као страна уговорница Конвенције ТИР, 1975, СР Југославија је била обавезна, па је прихватила све измене и допуне овог инструмента Уједињених нација, односно ревидиране Конвенције ТИР, које су на снази од 12. јуна 2001. године. Након спроведене неопходне процедуре у Савезној влади и Савезној скупштини, Конвенција ТИР је објављена у "Службеном листу СРЈ – Међународни уговори", број 9 од 28. септембра 2001. године.

На основу овлашћења издатог од стране Савезне управе царина, Уговора о гарантовању и издавњу карнета ТИР закљученог између Савезне управе царина и Привредне коморе Југославије - Удружења за саобраћај и везе, Београд, Теразије 23 и потврде да је Привредна комора Југославије - Удружење за саобраћај и везе члан Међународног удружења за друмске превозе – ИРУ, Женева, Привредна комора Југославије - Удружење за саобраћај и везе овлашћена је да издаје и гарантује карнете ТИР на подручју СР Југославије, сходно одредбама Конвенције ТИР, 1975,

Поновна примена Конвенције ТИР на царинском подручју СР Југославије, сходно договору између Савезне управе царина, Привредне коморе Југославије - Удружења за саобраћај и везе, ТИР секретаријата УН/ЕЦЕ Комисије за унутрашњи транспорт и Међународног удружења за друмске превозе (ИРУ), почеће 1. децембра 2001. године.

Само царинарнице царинске испоставе овлашћене од стране Савезне управе царина могу да спроводе поступак са карнетима ТИР. Списак тих царинарица царинских испостава, граничних и унутрашњих, дат је у прилогу овог акта.

Конвенција ТИР примењује се само за превоз робе, без претовара, у друмским возилима, скупу возила или контејнерима, преко једне или више граница, између

¹ Међународни друмски превоз

царинарница поласка једне стране уговорнице и царинарице одредишта друге или исте стране уговорнице, под условом да се један део пута, од почетка до окончања операције ТИР, обавља друмом.

1. Контролисани приступ систему ТИР - Поступак одобравања превозника

Делом II Прилога 9, ревидиране Конвенције ТИР прописани су минимум услова и захтева које требају да испуњавају лица која желе да користе систем ТИР, као и органи који одобравају приступ систему ТИР.

Лице заинтересовано за обављање превоза по систему ТИР дужно је да се, у поступку одобравања, са потребним документима обрати прво Привредној комори Југославије - Удружењу за саобраћај и везе које ће, уколико се сагласи са захтевом, попунити и оверити одобрење на прописаном обрасцу (образац МАФ) и оверено одобрење проследити Савезној управи царина – Одељењу за царинско правне послове.

Одељење за царинско правне послове, у сарадњи са Одељењем за контролно аналитичке послове и Одељењем за сузбијање кријумчарења и царинске истраге, издаје и оверава овлашћења југословенским превозницима да врше превозе под ТИР обележјем. У случају да се ускраћује издавање одобрења у рубрици "Образложење" наводе се разлози за одбијање.

Такође, Одељење за царинско правне послове, у сарадњи са Одељењем за контролно аналитичке послове и Одељењем за сузбијање кријумчарења и царинске истраге, у складу са одредбама Конвенције ТИР, може повући издата овлашћења југословенским превозницима да врше превозе под ТИР обележјем.

У складу са одредбама Прилога 9, Конвенције ТИР, Савезна управа царина је дужна да, у року од недељу дана од дана издавања или повлачења одобрења за приступ систему ТИР, достави Извршном одбору ТИР у Женеви податке о сваком лицу.

Савезна управа царина је, такође, дужна да Извршном одбору ТИР у Женеви једном годишње доставља ажуриран списак, који је сачинила Привредна комора Југославије - Удружење за саобраћај и везе са стањем закључно до 31. децембра текуће године, свих лица која су добила одобрење, као и лица којима је одобрење повучено.

Електронски рачунски центар Савезне управе царина водиће посебан регистар о издатим или повученим овлашћењима из претходног става.

2. Поступак одобравања возила, односно контејнера

Да би се роба превозила на основу система ТИР под царинским обележјем, друмско возило, односно контејнер мора, у погледу конструкције и опреме, испуњавати услове који су прописани Прилогом 2, односно Прилогом 7 Конвенције ТИР. Ако су ти услови испуњени, царинарнице издају Уверење о одобрењу друмског возила или контејнера за превоз робе под царинским обележјем, чија је важност две године.

По истеку горе наведеног рока и у случају да су царински органи ставили службену забелешку, друмска возила или контејнери морају се пријавити за преглед или, по потреби, ради обнављања одобрења, овлашћеним надлежним органима земље у којој је возило регистровано или, ако су у питању нерегистрована возила, надлежним органима земље у којој је власник или корисник настањен.

Сматра се да контејнери одговарају условима прописаним Конвенцијом ТИР и прихватају се за превоз по систему ТИР, без новог одобравања, уколико су контејнери одобрени за превоз робе под царинским обележјем у складу са Царинском конвенцијом о контејнерима из 1956. године и Царинском конвенцијом о контејнерима из 1972. године.

Одобрење за међународни превоз робе под царинским обележјем издаје се само за друмска возила која су конструисана и опремљена тако:

- а) да никаква роба не може бити извађена из или унета у запечаћени део возила без остављања видљивих трагова покушаја или без повреда царинских обележја;
- б) да се на њих могу лако и успешно ставити царинска обележја;
- в) да не садрже скривени простор у коме се роба може сакрити;
- г) да су сви простори у које се смешта роба лако приступачни за царинске прегледе.

Уколико друмско возило више не испуњава техничке услове који су прописани за његово одобравање мора се, пре употребе за превоз робе на основу карнета ТИР, довести у стање које је оправдало издавање одобрења, односно у стање да испуњава поменуте техничке услове.

Ако се промене основне карактеристике друмског возила, издато одобрење за то возило више не важи, а надлежни орган га може поново издати пре него што се друмско возило употреби за превоз робе на основу карнета ТИР.

Друмска возила или контејнери могу бити одобрена појединачно или према типу конструкције (серија друмских возила).

2.1. Поступак издавања уверења у СР Југославији

Царински органи издају Уверење о одобрењу, које одговара стандардном обрасцу из прилога 4 Конвенције, уколико возило испуњава услове који су прописани одредбама Конвенције ТИР.

Поступак издавања Уверења о одобрењу састоји из два фазе, прегледа друмског возила и издавања Уверења о одобрењу.

Савезна управа царина је прописала да само одређене царинске испоставе могу вршити преглед друмског возила за превоз робе под царинским обележјем, док Уверење о одобрењу друмског возила за превоз робе под царинским обележјем, на основу извештаја о прегледу, издаје надлежна царинарница у управном поступку. Списак царинских испостава које могу вршити преглед друмских возила дат је у прилогу.

Када царински орган који издаје одобрење сматра потребним, уз Уверење се прилажу фотографије или графички прикази оверени од стране тог органа. Податак о томе, односно о броју таквих докумената уписује се у рубрику 6 Уверења о одобрењу.

Уколико нема довољно простора у рубрици 5 Уверења (Остали подаци), подаци се могу унети у напомену на полеђини Уверења.

2.2. Поступак за уношење примедби у Уверење о одобрењу

Када се установи да одобрено друмско возило које врши превоз робе на основу карнета ТИР има веће недостатке, царински органи могу или да не дозволе да возило настави превоз на основу карнета ТИР на царинском подручју СР Југославије или да дозволе, уз предузимање потребних мера предострожности у погледу безбедности.

У оба случаја царински органи у рубрику 10 Уверења о одобрењу уносе одговарајуће примедбе. Када се друмско возило врати у стање које оправдава његово одобравање, возило треба пријавити надлежним органима стране уговорнице који обнављају важност Уверења тако што у рубрику 11 уносе напомену "Недостаци отклоњени". Овом напоменом се поништавају раније примедбе. Друмско возило, у чијем се Уверењу налази примедба у рубрици 10, не може се поново користити за превоз робе на основу карнета ТИР, све док се не врати у задовољавајуће стање и док се примедба у рубрици 10 не поништи на горе наведен начин.

Уз сваку напомену, односно примедбу у Уверењу ставља се датум и овера надлежних органа.

Уколико се на друмском возилу установе недостаци који су, по мишљењу царинских органа, од мањег значаја и да не представљају опасност за могућност кријумчарења, може се одобрити даља употреба тог друмског возила за превоз робе на основу карнета ТИР. Држалац Уверења о одобрењу обавештава се о тим недостацима и дужан је да у одређеном року врати своје возило у задовољавајуће стање.

3. Карнет ТИР

Карнет ТИР, у који су уписани ИРУ и назив националног удружења издавача, оверен печатима и потписима од истих и прописно попуњен од стране возара, представља међународну важећу гранцију за робу која се превози на основу карнета ТИР.

Карнет ТИР важи све до окончања послова међународног друмског превоза у последњој одредишној царинарници, под условом да је са њим почео посао у полазној царинарници, у року који је одредило удружење издавач.

Карнет ТИР се попуњава за једно путовање друмског возила или контејнера. Садржи онолико купона за царинска задуживања и раздуживања колико је неопходно за односну транзитну операцију.

Међутим, карнет ТИР се може попуњити и за скуп возила или за више контејнера који су утоварени на једно друмско возило или на скуп возила. У том случају, у списку робе, односно робном манифесту, у карнету ТИР, треба одвојено назначити садржај сваког возила у скупу возила или сваког контејнера.

У оквиру посла међународног друмског превоза може бити укључено више полазних и одредишних царинарница, с тим да полазних и одредишних царинарница може бити највише четири. Карнет ТИР може да се поднесе одредишној царинарници само ако су све полазне царинарнице примиле (регистровале) карнет ТИР.

3.1. Рок важности карнета ТИР

Национално гарантно удружење мора да одреди рок важности карнета ТИР приликом његовог издавања. Зато се на сваком карнету ТИР мора уписати до ког датума превозник може поднети царинарници карнет ТИР ради одобравања превоза по систему ТИР.

Тај рок, ни у ком случају, не може прелазити 60 дана, а он се може смањити само одлуком међународног грантног удружења. По истеку тог рока, карнет ТИР се не може поднети полазној царинарници ради прихватања.

Пошто полазна царинарница прихвати карнет ТИР пре истека или на сам дан истека важности, као што је поменуто у претходном ставу, карнет ТИР важи све до окончања ТИР операције у одредишној царинарници, а најдуже још 60 дана.

3.2. Образац и употреба карнета ТИР

Сваки карнет ТИР састоји се од насловне стране, списка робе - робног манифеста (тзв. жути манифест), сетова листова који се састоји из купона и талона (бр. 1 и 2), образаца записника о налазу, идентификационе картице.

Карнет ТИР може да има 4, 6, 14 и 20 сетова листова.

Карнет ТИР је штампан на француском језику, осим стране 1 корица карнета где су ставке штампане и на енглеском језику. "Правила за употребу карнета ТИР", која су дата на француском језику на страни 2 корица, такође су штампана и на енглеском језику, на страни 3 корица. Записник о налазу, по потреби, може да се напише на полеђини и на другом језику, осим на француском језику, зависно од случаја.

Жути манифест је штампан на језику земље отпреме, док се серије купона и талона број 1 и 2 и образац записника о налазу штампају на француском језику.

Карнет ТИР садржи два листа - бели и зелени. Лист се састоји из купона и талона. Сви листови су обележени узастопним бројевима.

Образац записника о налазу (танак жути лист испред задњих корица) користи се у случају када је царинско обележје оштећено у току путовања, ако је роба уништена или оштећена, а да обележје није оштећено или када је потребно да се роба претовари или да се одмах истовари.

Идентификациона картица, која се налази на задњој страни корица, служи у случају када царински органи сумњају да се ради о превари. У том случају, царински органи ће отцепити идентификациону кратицу, исту оверити и дати држаоцу карнета ТИР уместо самог карнета ТИР, а карнет ТИР ће задржати.

3.3. Попуњавање карнета ТИР

Карнет ТИР попуњава се на језику земље отпреме, осим ако царински органи не дозвољавају употребу другог језика. Царински органи транзитних земаља имају право да захтевају превод манифеста на њихов језик.

Подаци у списку робе, односно у робном манифесту треба да се унесу помоћу писаће машине или да се отисну тако да буду читки на свим листовима. Царински органи неће прихатити нечитке листове.

У карнету ТИР не сме да се брише или пише преко текста. Све исправке врше се прецртавањем нетачних података и додавањем, по потреби, тражених података. Уз све измене налазиће се потпис лица које их врши, као и овера царинских органа.

У списку робе, односно у робном манифесту, у рубрици 10 (Број и врста колета или артикала: Опис робе) уписује се, ради јасне идентификације и без двосмислености у односу на мере царинског надзора, трговачки назив робе.

Када у списку робе, односно у робном манифесту у карнету ТИР нема довољно простора за уношење података о свој роби која се превози, купонима се могу припојити посебни листови, истог модела као што је списак робе или комерцијална документа (нпр.: товарних листова) која садрже све податке који се захтевају у списку робе, односно у робном манифесту. У том случају, сви купони морају да садрже следеће напомене:

- 1) број приложених листова (рубрика 8);
- 2) број и врсту колета или предмета и укупну бруто масу робе која је наведена у приложеним листовима (рубрике 9 до 11).

Правила за употребу карнета ТИР дозвољавају коришћење товарних листова као прилога карнету ТИР чак и кад би иначе било довољно простора у списку робе да се унесу подаци о свој роби која се превози. Међутим, ово је дозвољено само ако товарни листови садрже све податке који се захтевају у списку робе, у јасној и препознатљивој форми и у складу са осталим одредбама Правила 10(ц).

Ако је потребно на купонима или на корици карнета ТИР причврстити допунска документа, у складу са правилом 10 (ц) или 11 за употребу карнета ТИР, потребно је да царински органи причврсте ова документа на карнет ТИР употребом канцеларијских кламерица или других спојница које треба да буду тако постављене да њихово уклањање остави видљиве трагове на карнету ТИР.

Када је карнетом ТИР обухваћен скуп возила или више контејнера, подаци о садржају сваког појединачног возила или сваког контејнера наводе се у списку робе, односно у робном манифесту, одвојено. Испред тих података требало би да се наведе регистарски број возила или идентификациони број контејнера (рубрика 9 списка робе).

Исто тако, ако има више полазних и одредишних царинарница, подаци о роби стављеној под царински надзор који се уносе у свакој царинарници или су намењени за сваку

царинарницу, уписују се у списак робе, односно у робни манифест, јасно одвојени једни од других.

Када царински органи захтевају документа ради идентификације тешке или кабасте робе, они ће их оверити и прикључити уз страницу 2 корица карнета ТИР. Поред тога, у рубрици 8 у свим купонима треба навести референце тих докумената.

4. Поступак са карнетом ТИР

4.1. Покретање операције ТИР

Израз "полазна царинарница" означава сваку царинарницу стране уговорнице где започиње међународни превоз, целог или дела терета, по поступку ТИР.

Роба и друмско возило, скуп возила или контејнер пријављују се полазној царинарници заједно са карнетом ТИР и Уверењем о одобрењу за превоз под царинским обележјем.

У сваком карнету ТИР уписан је датум када истиче његова важност након ког се не може поднети, односно након ког се исти неће прихватити.

Када се карнет ТИР подноси полазној царинарници, за формално прихватање, у њему морају да бити унети сви потребни подаци, осим оних које уносе царински органи. Уз карнет ТИР прилажу се и пратећа документа (товарни лист итд.).

Ради лакше идентификације робе могу се, на захтев царинарнице, приложити фотокопије, цртежи, листе паковања или било који други документ.

Приложена документа ће се одговарајућим средствима прикључити са унутрашње стране или на корицама карнета ТИР.

Пошто утврди да су испуњене основне претпоставке за превоз робе на основу карнета ТИР, полазна царинарница ставља царинска обележја (пломбе) на друмско возило или контејнер (број и идентификациону ознаку обележја уписује у одговарајућу рубрику), попуњава одговарајуће рубрике и оверава карнет ТИР. Након тога отцепљује купон бр. 1 и задржава га.

Полазна царинарница царинска испостава је дужна да води евиденцију о карнетима ТИР које је оверила. Евиденција се води у ИСЦС, у посебном контролнику - контролнику излазних карнета ТИР, што не спречава царинске испоставе да је воде и у писаном облику.

Ако је у питању више полазних царинарница, податак о томе треба унети у рубрику 2 купона број 1. Друга царинарница потврђује првој царинарници пријем робе која се превози на основу карнета ТИР и уклања обележја са возила, врши, као полазна царинарница, царинење ново утоварене робе, поново ставља царинска обележја на возило и попуњава рубрике 18 до 23 (осим 21) другог сета купона бр. 1 и 2. Исти се поступак спроводи и код треће, последње могуће полазне царинарнице. Код друге полазне царинарнице у списку робе, односно у робном манифесту, требало би да буде наведена роба која је утоварена у првој и у другој полазној царинарници, а код треће полазне царинарнице треба да буде наведена роба коју су оцариниле све три полазне царинарнице.

Када се ради о више полазних царинарница, последња полазна царинарница, код које се закључује списак робе, односно робни манифест, и која ставља последња царинска обележја, попуњава рубрике 16 и 17 у списку робе, односно у робном манифесту, свих купона.

Операција ТИР може започети у унутрашњој царинарници, ако таква постоји, и тада се спроводи исти поступак као и у полазној царинарници. У том случају, у граничној царинарници се спроводи поступак као и у успутној излазној царинарници. Међутим, уколико операција ТИР започиње у граничној царинарници, спроводи се исти поступак који се спроводи у полазној царинарници и у успутној излазној царинарници.

4.2. Поступак у успутним царинарницама

Израз "успутна царинарница" означава сваку царинарницу стране уговорнице преко које се у току операције ТИР неко друмско возило, скуп возила или контејнер увозе или извозе.

Друмско возило, скуп возила или контејнер морају се, у циљу контроле, пријавити царинским органима у свакој успутној царинарници заједно са теретом и одговарајућим карнетом ТИР. Уз карнет ТИР превозник подноси и Уверење о одобрењу друмског возила за превоз робе под царинским обележјем.

Роба која се, по поступку ТИР превози друмским возилима, скупом возила или контејнерима неће се, у принципу, подвргавати прегледу у успутним царинарницама. Међутим, да би се избегле злоупотребе, а нарочито када се сумња у одређену неправилност, царински органи могу извршити преглед робе.

Као опште правило, осим у случајевима кад врше преглед робе, царински органи у успутним царинарницама сваке стране уговорнице прихватају царинска обележја других страна уговорница, под условом да иста нису оштећана. Међутим, поменути царински органи могу, ако је то потребно ради контроле, ставити и своја обележја.

Улазна царинарница може да врати превозника у излазну царинарницу суседне земље, ако установи да та царинарница није извршила царињење или да царињење није извршено на одговарајући начин. У таквим случајевима улазна царинарница уноси напомену у карнет ТИР намењену заинтересованој излазној царинарници.

Ако царински органи приликом прегледа робе узму узорак робе, они треба у списак робе, односно у робни манифест карнета ТИР, да унесу напомену са свим подацима о роби.

4.2.1 Поступак у успутној излазној царинарници

Пошто возар поднесе карнет ТИР успутној излазној царинарници, царински органи треба да провере да ли су документа (карнет ТИР и пратећа документа нпр. ЦМР итд.) у исправном стању, да ли су правилно и уредно попуњена и оверена, да ли се друмско возило придржава одређеног правца путовања и утврђеног рока за превоз робе. Истовремено, контролишу стање друмског возила, контејнера и терета, а посебно проверавају да ли постоје видљиви знаци повреде царинских пломби или друге околности због којих се може посумњати на злоупотребу.

Успутна излазна царинарница, ако утврди да су документа (карнет ТИР и пратећа документа нпр. ЦМР итд.), друмско возило или контејнер, као и царинска обележја исправни, попуњава одређене рубрике одговарајућег купона број 2 и талона, уписује податке о карнету ТИР у контролник карнета ТИР у Информационом систему царинске службе (ИСЦС), отцепљује купон и дозвољава иступ друмског возила или контејнера. Излазна царинарница је дужна да, у што краћем временском року, потврди полазној царинарници приспеће робе са карнетом ТИР.

Уколико постоје оправдани разлози, односно ако се сумња да је у питању прекршај, царинарница може извршити одговарајуће провере. Ако се утврди да је дошло до неких неправилности, не попуњава се уверење о раздужењу (рубрике 24 до 28) на купону борј 2, а друмско возило или контејнер привремено се задржавају до доношења одлуке о његовом ослобађању.

Ако су обележја на друмском возилу или контејнеру поломљена, а царинарница утврди да је све у реду са робом, дозвољава се иступ возила или контејнера након стављања нових обележја, уз уношење следеће напомене у рубрику 27 купона број 2 и у рубрику 5 талона: "Поломљена царинска обележја која су пријављена за царињење".

Када се утврди да су друмско возило или контејнер пријављени за царињење након истека временског рока одређеног од стране полазне царинарнице или успутне улазне

царинарнице, успутна излазна царинарница може да затражи објашњење (изјаву) од возача. Уколико је објашњење задовољавајуће, оверава се уверење о раздужењу, уз уношење забелешке у рубрику 20 купона број 2 и у рубрику 5 талона: "Забележено је закашњење изазвано, према изјави возача"

Ако операција ТИР започиње у граничној царинарници, у тој царинарници се спроводи исти поступак као у полазној царинарници и у успутној излазној царинарници.

У случају утврђеног губитка карнета ТИР, царинарница је дужна да на захтев корисника прихвати и овери нови образац карнета ТИР да би омогућила наставак превозне операције.

4.2.2. Поступак у успутној улазној царинарници

Пошто возар поднесе карнет ТИР успутној улазној царинарници, царински органи треба да провере да ли су документа (карнет ТИР и пратећа документа нпр. ЦМР итд.) у исправном стању, да ли су правилно и уредно попуњена и оверна, да ли се друмско возило придржава одређеног итинерера и рока превоза. Истовремено, контролишу стање друмског возила, контејнера и терета, а посебно проверавају да ли постоје видљиви знаци повреде царинских пломби или друге околности због којих се може посумњати на злоупотребу.

Када се утврди да су документа и царинска облежја исправни, успутна улазна царинарница попуњава одређене рубрике наредног расположивог сета купона бр. 1 и 2 и одговарајућих талона, уписује податке о карнету ТИР у контролник карнета ТИР у ИСЦС, отцепљује купон број 1, а затим одобрава улазак друмског возила или контејнера.

Ако царинарница изврши преглед робе, она о томе уноси забелешку у празном простору на дну купона број 1 један, а у талон уписује број новопостављених обележја. Ако се приликом прегледа утврди да постоје неке неправилности, возило или контејнер могу привремено да се задрже.

Када се операција ТИР окончава у граничној царинарници, спроводи се исти поступак као у одредишној царинарници и у успутној улазној царинарници.

4.3. Поступак у одредишној царинарници

Израз "одредишна царинарница" означава сваку царинарницу стране уговорнице где се завршава међународни превоз, целог или дела терета, по систему ТИР.

Друмско возило, скуп возила или контејнер пријављује се царинским органима у одредишним царинарницама ради контроле, заједно са теретом, карнетом ТИР и Уверењем о одобрењу возила.

У складу са одредбама Конвенције ТИР, одредишна царинарница може да буде нека друга, а не она која је назначена у карнету ТИР.

Употреба карнета ТИР ограничена је само за сврхе за које је карнет ТИР намењен, односно за послове транзита робе. Карнет ТИР не сме да се користи за неке друге операције, на пример за складиштење робе под царинским надзором у месту одредишта.

Тамо где није било никаквих неправилности у коришћењу карнета, одредишна царинарница мора да раздужи карнет ТИР чим се над робом, која је обухваћена карнетом ТИР, спроведе неки други царински поступак или се иста дефинитивно оцарини. У пракси, раздужење се мора извршити у случајевима када се роба непосредно поново извози (на пример, када се отпрема одмах по приспећу у луку), када се у месту одредишта поднесе царинска декларација, или када се роба смести у простор који одобрен за складиштење робе под царинским надзором, а у складу са прописима који су на снази у земљи одредишта.

Карнет ТИР може да се раздужи без примедби или са примедбама. Ако је раздужење са примедбама те примедбе морају да се односе на чињенице које су у вези само са операцијом ТИР. Те чињенице треба да буду јасно назначене у карнету ТИР.

Када овлашћене царинарнице царинске испоставе раздуже карнет ТИР без примедби, од држаоца карнета или од Привредне коморе Југославије - Удружења за саобраћај и везе не може се више захтевати плаћање царине и других увозних дажбина, осим ако потврда о раздужењу није добијена противзаконито или преваром.

Сматараће се да је потврда о раздужењу карнета ТИР добијена противзаконито или преваром када је операција ТИР извршена коришћењем одељка за робу друмског возила или контејнера који су адаптирани у сврхе злоупотребе или када су откривене такве злоупотребе као што су употреба лажних или нетачних докумената, замена робе, покушај повреде царинских обележја или када је потврда о раздужењу добијена на неки други незаконит начин.

Неслагање података из списка робе, односно из робног манифеста карнета ТИР са стварним садржајем друмског возила, скупа возила или контејнера не сматра се кршњем одредаба Конвенције од стране држаоца карнета ТИР, ако се поднесе доказ да до неслагања није дошло због грешака које су почињене намерно или из нехата у време утовара или отпреме робе или приликом попуњавања списка робе, односно робног манифеста.

Под појмом "грешка почињена из нехата" подразумевају се радње које су, иако нису почињене са предумишљајем или уз познавање чињенице, резултат не предузимања оправданих и потребних мера за обезбеђење тачности података у сваком појединачном случају.

Царински органи земље поласка и одредишта неће сматрати да је држалац карнета ТИР одговоран за неслагања која се открију у тим земљама, ако се неслагања односе на царинске поступке који су претходили или су уследили након операције ТИР и у којима држалац карнета није био ангажован.

Када се утврди да је роба, која је наведена у списку робе, односно у робном манифесту карнета ТИР, уништена или неповратно изгубљена, несретним случајем или услед деловања више силе, или да се појавио мањак због саме природе робе, одустаће се од наплате царине и других увозних дажбина које се по правилу наплаћују.

4.4. Поступак када се прекида и поново започиње превоз по систему ТИР

Када се део превоза на основу карнета ТИР, обавља преко подручја неке државе која није страна уговорница Конвенције ТИР, послови међународног друмског превоза ће се привремено обуставити за тај део путовања. У том случају царински органи стране уговорнице на чијем се подручју путовање наставља прихватиће карнет ТИР ради поновног започињања посла међународног друмског превоза, под условом да су царинска обележја и идентификационе ознаке остали неоштећени.

У таквим случајевима царинарнице, у којима је превоз на основу карнета ТИР привремено обустављен или поново прихваћен, сматраће се успутним излазним, односно успутним улазним царинарницама, зависно од случаја.

5. Поступак код нераздужених карнета ТИР

По истеку рока који је одређен за пријављивање робе која се превози на основу карнета ТИР, полазна царинарница (царинарница извозног царинења) или гранична улазна царинарница шаље ургенцију царинарници која је, у рубрици 22 купона број 1 и 2 карнета ТИР, уписана као царинарница којој се роба упућује на одговарајућем обрасцу (дат у прилогу).

Царинарница којој је упућен захтев дужна је да у року од пет радних дана достави одговор на ургенцију на достављеном обрасцу.

Ако је карнет ТИР раздужен у поменутој царинарници, иста је дужна да у ИСЦС унесе податке о раздужењу наведеног карнета ТИР. Царинарница која је упутила захтев, у том случају, обуставља поступак.

Ако је одговор негативан царинарница царинска испостава која је задужила карнет ТИР, купон број 1, дужна је да у року од 5 радних дана достави Електронском рачунском центру (ЕРЦ) Савезне управе царина фотокопију купона број 1 са фотокопијом одговора на ургенцију.

По добијању информације о нераздуженом карнету ТИР, ЕРЦ спроводи поступак потребне провере у ИСЦС и СафеТИР у року од 48 сати. По истеку тог рока, у случају позитивног резултата, о томе обавештава царинарницу која је поднела захтев, а у случају негативног резултата, упућује захтев (ургенцију) превознику (домаћем или страном) да достави доказ да је карнет ТИР на прописан начин раздужен.

Ако превозник достави доказе, процену њихове валидности врши Одељење за царинско правне послове и међународну царинску сарадњу и Одељење за сузбијање кријумчарења и царинске истраге Савезне управе царина.

Уколико не достави тражене доказе у року од 30 дана, ЕРЦ доставља Привредној комори Југославије - Удружењу за саобраћај и везе, на приложеном обрасцу, захтев да у року до три месеца поднесе доказ да је наведена ТИР операција на прописан начин окончана. Уз захтев се прилаже фотокопија купона број 1 наведеног карнета ТИР, одговор на ургенцију царинарници царинској испостави која је задужила нераздужен карнет ТИР и фотокопија доказа да је захтев послат превознику.

Истовремено са слањем захтева Привредној комори Југославије - Удружењу за саобраћај и везе, ЕРЦ обавештава овлашћене царинарнице да се у односу на држаоца, карнета ТИР, односно превозника, домаћег или страног, примењују одредбе члана 38. Конвенције ТИР, односно да се тај превозник привремено искључи из коришћења система ТИР на царинском подручју СР Југославије.

Ова мера се примењује док наведени превозник или удружење гарант, не поднесе одговарајуће доказе о исправном раздужењу карнета ТИР или не изврши уплату царине и других увозних дажбина за робу која се превозила по нераздуженом карнету ТИР. Уколико поменути превозник не изврши уплату царине и других увозних дажбина, примениће се одредбе Царинског закона

У таквим случајевима, Одељење за наплату прихода и статистичко праћење Савезне управе царина покреће поступак за наплату царине и других увозних дажбина, а Одељење за царинско правне послове и међународну царинску сарадњу, истовремено, покреће поступак за одузимање овлашћења домаћем превознику. Поступак одузимања овлашћења за стране превознике покреће Одељење за царинско правне послове и међународну царинску сарадњу преко Извршног одбора ТИР и царинских служби земље у којој је превозник ауторизован за обаваљање превоза са исправом карнет ТИР.

6. Одређивање рока пријављивања и правца путовања (итинерера)

Приликом попуњавања купона број 1 карнета ТИР полазна или улазна царинарница треба у рубрику 20 да упише рок у ком друмско возило треба да се пријави унутрашњој одредишној царинарници или граничној царинарници иступа.

Поред тога, царинарница је дужна да у рубрику 22 - Итинерер упише, правац путовања којим ће се кретати друмско возило. Ако у тој рубрици нема довољно простора правац путовања уписује се на допунском листићу, с тим што се први примерак листа спаја са купоном број 2.

Посебна контрола рока пријављивања, иступа и коришћеног правца путовања, врши се само по потреби.

7. Поступак са робом која се превози на основу карнета ТИР, а за коју износ царине и других увозних дажбина прелази масималан износ гаранције утврђен Конвенцијом ТИР

Уколико, према процени царинских органа, износ царине и других увозних дажбина за робу наведену у списку робе, односно у робном манифесту, прелази највиши износ утврђен Конвенцијом ТИР (УСД 50.000), према одредбама члана 4. Конвенције ТИР, царинарница царинска испостава не може да захтева полагање допунског обезбеђења у виду новог додатног карнета ТИР или националне надзорничке исправе.

У таквим случајевима, одредбама члана 23. Конвенције ТИР, царински органи одређују пратњу возила на терет превозника до одредишне царинарнице или царинарнице иступа возила.

8. Превоз тешке или кабасте робе

Под појмом "тешка и кабаста роба" подразумева се сваки тежак или кабаст предмет, који се због своје тежине, величине или природе обично не превозе у затвореном друмском возилу или у затвореном контејнеру.

Тешка или кабаста роба може да се превози по систему ТИР ако се по мишљењу царинских органа у полазној царинарници, тешка или кабаста роба, која се превози као и било који прибори уз ту робу, могу лако идентификовати према датом опису или се на њих могу ставити царинска обележја и/или идентификационе ознаке, како би се на тај начин спречила свака замена или уклањање те робе без остављања видљивих трагова.

Органи у полазној царинарници могу захтевати да се уз карнет ТИР приложе листе паковања, фотографије, планови итд. који су потребни за идентификацију робе која се превози. У том случају они ће оверити та документа, један примерак докумената прикључиће се са унутрашње стране корица карнета ТИР, а у свим списковима робе, односно робним манифестима карнета ТИР назначиће се да су та документа приложена.

Полазна царинарница је дужна да утврди да ли су испуњени услови предвиђени чланом 29. Конвенције за ову врсту превозне операције. Царинарнице других страна уговорница прихватиће решење полазне царинарнице, уколико, по њиховом мишљењу, оно није у очигледној супротности са одредбама тог члана.

Царински органи у успутним царинарницама страна уговорница признаће царинска обележја и/или идентификационе ознаке које су ставили надлежни органи других страна уговорница. Међутим, они могу да ставе и додатна обележја и/или идентификационе ознаке. У том случају они ће у купонима карнета ТИР који се користе на њиховом царинском подручју, као и у купонима који остају у карнету ТИР, уписати податке о новим обележјима и/или идентификационим ознакама.

Тешка или кабаста роба може се, ако тако одлуче органи у полазној царинарници, превозити друмским возилима или контејнерима на које нису стављена обележја.

За друмска возила или контејнере који превозе тешку или кабасту робу, не захтева се Уверење о одобрењу.

Код превоза тешке или кабасте робе обавеза удружења гаранта односиће се не само на робу наведену у карнету ТИР, већ и на робу која се, иако није наведена у карнету, налази на палтформи за утовар или међу робом која је наведена у карнету ТИР.

У случају превоза тешке или кабасте робе на корицама, као и на свим купонима карнета ТИР ставља се напомена "тешка или кабаста роба", исписана крупним словима на енглеском или француком језику.

9. Примена националних прописа

Одредбама Конвенције ТИР не искључује се примена ограничења и контрола прописаних на основу националних прописа из области јавног морала, јавне безбедности, хигијене или здравља људи, ветеринарске или фитопатолошке заштите, нити наплата износа који се захтевају на основу тих прописа.

Такође, одредбама ове конвенције не искључује се примена других националних или међународних одредби којима је регулисан превоз.

У циљу утврђивања да ли се ради о роби која подлеже ветеринарској или фитопатолошкој контроли, улазним царинарницама се препоручује да утврде да ли о томе постоји нека ознака у карнету ТИР, или да у датом случају затраже превод описа робе.

10. Завршне одредбе

Ово упутство примењује се од 1. децембра 2001. године.

Ступањем на снагу овог упутства престају да важе сви расписи и објашњења Савезне управе царина која су регулисала поступак са карнетом ТИР.

Акт СУЦ-а 06/1 број Д-15834/1 од 26.11.2001.године